

Neptun kód (tanrendből):		BTMNDTSO37		
Az óra címe:		Oktató(k):	Tárgyjegyző:	
Az elitek és a középrétegek átalakulása Magyarországon a 20. században		Csíki Tamás, Kunt Gergely	Csíki Tamás	
Az óra címe angol nyelven:				
Changes in Elite Groups and Middle Classes in Hungary During the 20th Century				
Az óra tanterv szerinti felhasználhatósága (felhasználás más képzésben kóddal együtt):				
BTMNDTSO37				
Az óra típusa:	Beszámolási kötelezettség:	Heti óraszám:	Kreditérték:	Előfeltétel (kóddal):
szeminárium	Gyak.jegy	2	3	
Az óra tartalmi ismertetése:				
Az óra célja, hogy áttekintse az elitek és a középrétegek átstrukturálódását a századfordulótól a rendszerváltásig. A hagyományos és újonnan kialakuló csoportok azonosításán, szerepének, súlyának és életmódbeli jellemzőinek bemutatásán kívül kitérünk egymáshoz való viszonyaikra, az egymásról és önmagukról formált képekre. Ez elsősorban a dzsentrihez és a zsidósághoz kapcsolódó korabeli diskurzusok áttekintését jelenti. A kurzus második felében a második világháború végén bekövetkező elitcserét, a korábbi középrétegek sorsát, majd az új értelmiségi középosztály formálódását követjük nyomon. Végül kitekintésként a rendszerváltás által megindított folyamatokra térünk ki.				
Az óra tematikája (12 hétre lebontva):				
1. Bevezetés, fogalmi problémák, kutatási irányok 2. A hagyományos elit a két világháború között 3. Az egyházi és katonai elit a Horthy-korszakban 4. A politikai elit a két világháború között 5. A gazdasági elit a 20-as, 30-as években 6. Értelmiség, professzionalizáció 7. A „polgári” és az „úri” középosztály 8. A politikai elit a II. világháború után 9. A gazdasági elit elváltozása 10. Új értelmiség a Kádár-korszakban 11. Tisztviselők, közalkalmazottak a 1945 után 12. Új elitcsoportok az 1980-as években				
5 vizsgakérdés a kötelező irodalom alapján:				
1. A virilizmus intézménye 2. A multipozicionális gazdasági elit 3. A professzionalizáció fogalma 4. A két világháború közötti középosztály-diskurzusok 5. A Kádár-kori elit és kiváltságai				
Jegy szerzésének feltételei (pl. Zárthelyi, stb.):				
Szemináriumi dolgozat, zh				
Kötelező irodalom (max. 3 tétel):				
CSÍKI TAMÁS: Kiskunhalas legnagyobb adófizetői 1879–1934. In: Kiskunhalas története. III. Szerk. Ö. KOVÁCS József. Kiskunhalas, 2005. 293–311. GYÁNI Gábor–KÖVÉR György: Magyarország társadalomtörténete a reformkortól a második világháborúig. Osiris, Budapest, 1998 MAJTÉNYI György: A tudás lajtorjája. Új értelmiség Magyarországon a szocialista korszakban. Budapest, 2005 MAJTÉNYI György: K-vonal. Budapest, 2009				
Ajánlott irodalom:				
BÓDY Zsombor: Egy társadalmi osztály születése. A magántisztviselők társadalomtörténete. 1890–1938. L'Harmattan, Budapest, 2003				

GYÁNI Gábor: Polgárság és középosztály a diskurzusok tükrében. Századvég 1997/7.
TÓTH Zoltán: „A magyar középosztály megteremtése” = Századvég 1997/7. 46–72.
VALUCH Tibor: Magyarország társadalomtörténete a XX. század második felében. Osiris, Budapest, 2001
KÖVÉR György: A magyar középosztály-teremtés programjai és kudarcai. In: Zombékok. Középosztályok és iskoláztatás Magyarországon. Szerk. KÖVÉR György. Századvég, Budapest, 2006. 77–160.
ANDORKA Rudolf: A társadalmi mobilitás változásai Magyarországon. Gondolat, Budapest, 1982.
HUSZÁR Tibor: Az elittől a nómenklatúráig. Az intézményesített káderpolitika kialakulása Magyarországon 1945-1989. Corvina, Budapest, 2007
LENGYEL György: A multipozicionális gazdasági elit a két világháború között. ELTE Szociológiai és Szociálpolitikai Intézet, Budapest, 1993
SZALAI Erzsébet: Gazdasági elit és társadalom a magyarországi újkapitalizmusban. Aula, Budapest, 2001

Egyéb tudnivalók (pl.: tananyag, követelmények, stb. internetes elérhetősége):

Írásbeli (teszt) kérdések (max. 30 kérdés):

1. Kik a tagjai az 1926-ban visszaállított felsőháznak?
2. Mi a virilizmus?
3. Ki volt Klebelsberg Kunó?
4. Milyen tisztségeket töltött be Rákosi Mátyás?
5. Miről rendelkezett az 1946. évi I.tc.?
6. Ki volt Maléter Pál?
7. Mi a B-listázás?
8. Mit jelent a numerus clausus??
9. Mit tartalmazott az I. és II. zsidótörvény?
10. Ki volt Herczeg Ferenc?
11. Mikor volt miniszterelnök Nagy Imre?
12. Mi volt a három T-politika?
13. Mi a nómenklatúra?
14. Kit minősítettek kuláknak?
15. Milyen szerepet töltött be a főispán?
16. Hogyan szabályozták a kormányzói jogkört 1920-ban?
17. Mi volt a Központi Vezetőség?